

nék: milyen eszközökkel lehetne legjobb eredményt elérni valamilyen kötelező cél megvalósításában?

A feladatok negyedik kategóriája a *Végső típusok tana*. Ez leírná és rendezné mindazokat a lezárt eredményeket, amelyekhez a nevelés adott egyéniségek alakítása folyamán jutna.³⁸

Ez Blättner elméletének lényege. Sokkal többet tanulmánya részleteiben sem mond. Kétségtelen, hogy elgondolásában itt is, ott is új meglátásokra bukkanunk, az egészről azonban csupán a körvonalak kijelöléséből következtetve bajos volna azt állítani, hogy egy teljes egészében autonóm tudomány foglatatát adja. Véglegesen csak az egyes problémakörök részletes kidolgozása és rendszerbeállítása adna megbízható képet az autonómia természetéről és mértékéről.

BARANKAY LAJOS.

IRODALOM.

Noszlopi László: *A szeretet*. Budapest, 1932. Kiadja a M. Tud. Akadémia. (A M. Tud. Akadémia Filozófiai Könyvtára, 6. sz.) 172 l.

Noszlopi tanulmánya többet ad, mint amennyit címében jelez. Tárnya nem csupán a szeretet leírása és etikai értékelése, hanem vele kapcsolatban önálló etikai felfogás bontakozik ki, mely hibái ellenére is megnyugtató és felemelő hatású. Hatalmas értékpiramist lát Noszlopi, mely a heteronóm értékek oszlopain mindig magasabbra emelkedve egyetlen autonóm értékben szintetizál mindent, a szeretetben, mely az összes erények foglatatát adja s elfoglalja az értékpiramis legmagasabb helyét, úgyhogy a többi értékek csak mint a szeretet alkotómozzanatai szerepelhetnek. Mivel pedig a szeretet a keresztény etika legmagasabb értéke, éppen ezért bevallottan keresztény etikát ír.

Módszere ennek megfelelően részben történeti, részben fenomenológiai. Gondos elemzéssel törekszik megállapítani az etikai értékek rendszerét s így jut el ahhoz a megállapításához, mely szerint egyetlen abszolút etikai érték van, a *szintétikus szeretet*, a többi pedig csak ennek kiegészülése, specifikus módosulása. Az általa megállapított értékhierarchiát azután kimerítően végigtárgyalja, az alacsonyabbrendű értékeket mindenütt kapcsolatba hozza a szeretettel mint legfőbb értékkel, végül történeti áttekintésében végignyomozza gondolatai előzményeit is.

Tanulmányában elméleti spekulációk, sőt igen gyakran általánosságok között mozog s nem vonatkoztatja különben igen értékes megállapításait a cselekvő életre Kanttal ellentétben, aki még spekulációi alkalmával is a praktikus ész működési körébe utalta az etikát. Az etika éppen az a filozófiai tudomány, amely legközelebb áll a valósághoz, az ember cselekvő életéhez s így szükséges, hogy eredményeit a való élet talajára redukáljuk. A szerző néha (44. l.) megpróbálja ezt, az összekötő szálát azonban mindig elejti s tovább mozog az elmélet légüres terében. Innen magyarázható azután, hogy a tevékenységet nem

³⁸ U. a., 381—382.

az általános, hanem a specifikus erények közé sorolja (45. l.). A magunk részéről nem tudunk elképzelni egyetlen olyan erényt sem, amely ne volna a tevékenységgel — a lélek és test harmonikus aktivitásával — a legszorosabb kapcsolatban. A valósághoz csupán a normatív etika leírása alkalmával közelít (71. l.) s a létezés és érvényesség megfelelését „érdekes“-nek találja, de nem veszi észre az etika valódi alapjait, mely szerint megállapításai mindenkor a valóságra vonatkoztatandók, mert anélkül nincs értelmük. Az etika feladata éppen az, hogy az értékek objektívalódására mutasson utat a létezők világában.

Szerzőnk történeti áttekintései kitűnnek világos gondolatvezetésükkel. Itt is, mint elméleti elgondolásaiban, szorosan ragaszkodik tárgyához, rendszereznek előzményeit híven és objektíve közli, bár az egyes filozófusoknál csupán arra figyel, hogy gondolataik mennyiben érintkeznek az övéivel. A skolasztika és a legújabb kor gondolkodásának ismertetése szerzőnk történeti áttekintésének legjobban sikerült része, ami érthető is, mert etikája a keresztény gondolkodást a modern értékelmélettel igyekszik összhangba hozni. Ismertetésében a skolasztika és fenomenológia finom disztinkciói teljes értékükben érvényesülnek s láttatják, hogy ezen a területen a szerző alapos és körültekintő ismeretekkel rendelkezik s felfogásának vezető gondolatai is ezekből születtek meg. A mű értékes terméke etikai irodalmunknak.

Berky Imre.

Olasz Péter S. J.: A serdülő fiú a magyar regényekben. Budapest, 1932. Korda. 99 l.

E munka elsősorban irodalomtörténeti tanulmány ugyan, de nem kevésbé tarthat igényt a pedagógusok érdeklődésére is. Szerzője gyakorlati pedagógus, aki mint régi ifjúsági vezető bőven tanulmányozhatta közelről a kamaszkor lelkületét. A könyv tárgya pedig a serdülő fiú lelkivilága, amint a magyar regényekben megjelenik. Szerzőnk sorra veszi a kisebb-nagyobb diákoknak, tanonc- és földművesifjaknak, csavargó-gyerekeknek a regényeinkben feltárt lelki életét. A lélekrajzoknak igen érdekes és változatos sorát vonultatja fel előttünk 38 magyar regény ismertetésével. Szerzőnk eredeti, hézagpótló munkát végzett. A pedagógiai irodalom szempontjából azonban e könyvet csak mintegy előtanulmánynak tekintjük, mely után várjuk szerzőnktől az itt összegyűjtött érdekes anyag rendszeres pedagógiai feldolgozását. A könyv így is a kamaszkor rejtelmes lelki életének sok érdekes problémájára mutat rá és értékes tájékozódást nyújt a serdülő ifjúsággal foglalkozó regényeinkről.

Somogyi József.

Otto Tumlirz: Die Kultur der Gegenwart und das deutsche Bildungsideal. Klinkhardt, Leipzig. 266 l.

Kultúránk mai vajadásának egyik következménye, hogy nincsen kikristályosodott, egyetemes művelődési eszményünk. Míg a nevelés és oktatás terein ez az egyik főoka az uralkodó tétova bizonytalanságnak, addig egyúttal ez adja a magyarázatát annak, hogy miért éppen a pedagógusok keresik legjobban